

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาครั้งนี้เรื่อง ปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าเรื่อง การวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ผู้ศึกษาค้นคว้ามีจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3

2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ปีการศึกษา 2552 มีจำนวนโรงเรียน 181 โรงเรียน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดโดยเทียบจากตารางของ เครจซีและ มอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำนวน 124 โรงเรียน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 43) ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 2 คน ในโรงเรียนแต่ละแห่งอันได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 248 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ซึ่งตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดยการทำการทดสอบ เอฟ (F-test)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยละเอียดในบทที่ 4 ผู้ศึกษาค้นคว้าได้สรุปสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ ของสถานศึกษา จากภาพรวมเห็นด้วยในระดับปานกลางแต่เมื่อแยกเป็นปัญหารายด้านได้รายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ ของสถานศึกษา ปัญหาด้านกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ เห็นด้วยในระดับมาก

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ ของสถานศึกษา ปัญหาด้านการบริหารจัดการ เห็นด้วยในระดับปานกลาง

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ ของสถานศึกษา ปัญหาด้านบุคลากร เห็นด้วยในระดับปานกลาง

2. จากการเปรียบเทียบ ปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน จากภาพรวมทุกด้าน พบว่าความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อแยกเป็นปัญหารายด้าน ได้รายละเอียดดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบ ปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน ปัญหาด้านกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในด้านกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การเปรียบเทียบปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน ปัญหาด้านการบริหารจัดการ พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในด้านการบริหารจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การเปรียบเทียบปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน ปัญหาด้านบุคลากร พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในด้านบุคลากร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ข้อค้นพบจากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทียมจันทร์ สุขศิริ (2542) ซึ่งพบว่า การวางแผนการปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในเขตการศึกษาที่ 12 ของโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ทั้งโดยรวมและแต่ละชั้นตอนมีปัญหาระดับปานกลาง ยกเว้นโรงเรียนขนาดเล็ก ชั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติมีปัญหาระดับน้อย การเปรียบเทียบโรงเรียนที่เข้าโครงการการปฏิรูป การศึกษากับโรงเรียนที่ไม่เข้าโครงการปฏิรูปการศึกษาพบว่าโดยรวมและแต่ละชั้นตอน กระบวนการวางแผน มีปัญหาระดับปานกลาง ยกเว้นชั้นการนำแผนไปปฏิบัติของโรงเรียนที่ไม่ เข้าในโครงการปฏิรูปการศึกษามีระดับน้อย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเกิด นวลงาม (2542) และพนมพันธ์ ไชยเพชร (2542) ซึ่งพบว่าผู้บริหารโรงเรียน โดยส่วนรวมและจำแนกตาม ขนาดโรงเรียน มีปัญหาการวางแผนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมและรายชั้นทั้ง 4 ชั้น อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก มีปัญหาโดยรวมและรายชั้น 3 ชั้น อยู่ในระดับมาก และมีปัญหาในชั้นปฏิบัติตามแผนอยู่ในระดับปานกลาง และผู้บริหารโรงเรียน ขนาดต่างกันมีปัญหาระดับปานกลาง โดยภาพรวมและเป็นรายชั้นทั้ง 4 ชั้น แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก มีปัญหาโดยรวมและปัญหา ชั้นประเมินผลการปฏิบัติงานมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ และมีปัญหาชั้น เตรียมการวางแผน ชั้นวางแผนและชั้นปฏิบัติตามแผนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง นอกจากนี้ ครู-อาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษาโดยส่วนรวมและเมื่อจำแนกตามสถานภาพและขนาด ของโรงเรียน มีปัญหาการดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีโดยรวม และ 5 ชั้นตอน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ชั้นการติดตามและ ประเมินผล ชั้นการปรับแผนหรือการจัดทำแผนใหม่ ชั้นเตรียมการวางแผนและชั้นการจัดทำแผน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนมากเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และมีรายข้อที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุด 2 อันดับ ในแต่ละชั้นตอนนี้ ไม่มีการสรุปปัญหาและความต้องการในด้านการจัดการศึกษาของ ท้องถิ่น เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ ขาดการวิเคราะห์งบประมาณทั้งในปัจจุบันและแนวโน้มใน อนาคต เพื่อการวางแผนงบประมาณในการวางแผนมีข้อจำกัดแต่ละแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่ กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติการไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ทุกกิจกรรม ขาดขวัญและกำลังใจใน ระหว่างปฏิบัติงานตามแผน ชั้นตอนการจัดหาและการเบิกจ่ายวัสดุล่าช้า ไม่คล่องตัวขาดการนำ ผลการประเมินมาวิเคราะห์และใช้ในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีต่อไป ขาดการนิเทศงานแก่ ผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติการ ขาดการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล วิธีการ

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในด้านปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ พบว่ามีปัญหาในระดับมากค่าเฉลี่ย = 3.70 และมีปัญหารายข้อ อยู่ในช่วง 3.56-3.85 ซึ่งอยู่ในระดับมากด้วยเช่นกัน ซึ่งปัญหาในด้านนี้ ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมา ซึ่งพบปัญหาส่วนใหญ่ในระดับปานกลาง แต่ถ้าพิจารณาค่าเฉลี่ยของปัญหาในช่วงต้นจะพบว่าค่าที่คำนวณได้เกิน 3.50 ซึ่งเป็นจุดตัดระหว่างมีปัญหาระดับปานกลางเปลี่ยนผ่านไปยังมีปัญหาในระดับมากไม่มากนัก ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า แม้จะยังคงมีปัญหาด้านกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ในระดับมาก แต่ก็มีปัญหาที่เปลี่ยนจากระดับปานกลางไปเป็นมีปัญหามากในช่วงต้นเท่านั้นที่ปรากฏผลในลักษณะนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ให้ความสำคัญเร่งด่วนในการใช้แผนกลยุทธ์เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เนื่องจากมีความสัมพันธ์กับกระบวนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและผลการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา ทำให้มีการให้นโยบายให้บุคลากรในสถานศึกษามีการทบทวนและการดำเนินการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในเชิงกลยุทธ์ให้สามารถพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาโดยการยกระดับและคุณภาพผู้เรียนได้อย่างเต็มรูปแบบ ในยุคการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 ซึ่งอาจทำให้เป็นข้อกังวลใจของบุคลากรสถานศึกษามากขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน จากภาพรวมทุกด้าน พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยจะพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง

การที่โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่อาจเป็นเพราะข้อจำกัดของปัจจัยการบริหารที่สำคัญคือ ความพร้อมของบุคลากรทั้งด้านจำนวนและความรู้ความสามารถในการเรียนรู้งาน รวมทั้งความพร้อมในด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ ทำให้บุคลากรในสถานศึกษาเหล่านี้ต้องแบกรับภาระงานนี้มากกว่าในจำนวนคนที่น้อยกว่าซึ่งทำให้รู้สึกว่ามีปัญหามากกว่าบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ควรให้ความช่วยเหลือสนับสนุนด้านบุคลากรและสถานศึกษา ในเรื่อง กระบวนการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา โดยเฉพาะ เรื่อง การสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา การทบทวน การกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่มีความเป็นไปได้และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษารวมไปถึงการประเมินตนเองเพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ควรให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนการบริหารจัดการ เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระงานการสอนและกิจกรรมของสถานศึกษาในเชิงบูรณาการ

1.3 สถานศึกษาควรมีการสร้าง ความรู้ ความเข้าใจให้แก่บุคลากรเห็นความสำคัญของการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน งานการสอนของครู รวมทั้งปรับปรุง และพัฒนากิจกรรมต่างๆของสถานศึกษาในเชิงบูรณาการ เพื่อลดภาระของงานของบุคลากรให้น้อยลง

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการให้ความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่อง การวางแผนกลยุทธ์ แก่บุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิษณุโลก เขต 3

2.2 ควรมีการศึกษาค้นคว้าการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาแบบหลากหลายหรือ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

2.3 ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาให้ง่ายและ สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน

2.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรใน สถานศึกษาเรื่อง การวางแผนกลยุทธ์ เพื่อเป็นแนวทางเดียวกันของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา